Η ευθύνη των πολιτών για την εθνική παρακμή (Φώτης Σχοινάς, Δρ. Φιλοσοφίας)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 14 Ιανουαρίου, 2011

Εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ Χώρα μας διέρχεται περίοδο γενικευμένης παρακμῆς σέ ὅλες τίς ἐκφάνσεις τοῦ δημοσίου βίου, πού ἐπηρεάζει καταλυτικά καί τήν προσωπική ζωή τῶν πολιτῶν. Ἡ αἰτία τῆς γενικευμένης αὐτῆς παρακμῆς ἀποδίδεται ἐν πολλοῖς - καί ὁμολογουμένως ὄχι ἀβάσιμα - στούς πολιτικούς καί ἐν γένει στήν ἀήθεια τῆς διαχειρίσεως τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τούς ἀσκοῦντες αὐτήν. Διεφθαρμένοι πολιτικοί διέφθειραν τή Χώρα, τούς θεσμούς καί τούς πολῖτες της, λέγεται συχνάκις καί κατ᾽ ἐπανάληψιν. Καί οἱ πολῖτες ἀπηυδησμένοι καί ἀπογοητευμένοι ἀπό τήν διάψευση τῶν προσδοκιῶν τους ἀπό τούς πολιτικούς γυρίζουν τήν πλάτη στούς πολιτικούς καί τήν πολιτική. Τά φαινόμενα τῆς ἰδιώτευσης, τῆς ἀπαξίωσης τῆς πολιτικῆς, τῆς ἀδιαφορίας γιά τά κοινά καί τῆς πολιτικῆς ἀπάθειας γενικεύονται καί κυριαρχοῦν στήν ἑλληνική κοινωνία. Τό γεγονός ὅτι οἱ πολιτικοί φέρουν μεγάλο μέρος-ἴσως τό μεγαλύτερο- τῆς εὐθύνης γιά τήν τωρινή γενικευμένη παρακμή εἶναι ἀναντίρρητο καί πανθομολογούμενο. Ὅμως θεωρῶ -καί τοῦτο ἀποτελεῖ τό σκοπό πού γράφω αὐτό τό σημείωμα- ὅτι ἐξίσου μεγάλη εὐθύνη φέρει καί ὁ ἑλληνικός λαός. Ἴσως-ἴσως μάλιστα, ἄν μή μεγαλύτερη, τοὐλάχιστον καθοριστικότερη εἶναι ἡ εὐθύνη τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Τοῦτο ἠχεῖ παράδοξα, διότι μέσα στό γενικώτερο λαϊκισμό πού ἐπικρατεῖ στήν Ἑλλάδα ὁ λαός θεωρεῖται ὡς ἀνεύθυνος καί θῦμα τῶν ἐξαχρειωμένων πολιτικῶν, σάν αὐτοί οἱ τελευταῖοι νά μή προέρχονται ἀπό τά σπλάχνα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, νά μή ἐκφράζουν τό γενικό πνεῦμα αὐτῆς καί νά εἶναι ἔξωθεν ἐπιβεβλημένοι στόν ἑλληνικό λαό (οἱ συνομωσιολογικές θεωρίες καί οἱ ἀποφάνσεις τύπου πουλημένων, προδοτῶν καί ἀμερικοχρισμένων πολιτικῶν δίνουν καί παίρνουν στή γενική παράνοια τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας). Μόνος ἀνεύθυνος κατά τό Ἑλληνικό Σύνταγμα εἶναι ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ἐνῶ ὁ Ἑλληνικός Λαός εἶναι ὁ κυρίως καί κατ᾽ ἐξοχήν ὑπεύθυνος γιά τήν ὁμαλή λειτουργία τῆς πολιτείας, ἀφοῦ αὐτός ἐκλέγει τούς ἄρχοντες· αὐτός τούς ἐκχωρεῖ τήν ἐντολή τῆς ἐξουσίας, αὐτός ἔχει τό δικαίωμα, ἀλλά καί τό καθῆκον νά τούς ἐλέγχει· καί αὐτός ἔχει τό ἀναφαίρετο δικαίωμα, ἀλλά τήν ἀπαράβατη ὑποχρέωση νά τούς ἀνακαλέσει καί ἀφαιρέσει τήν προσωρινά ἐκχωρηθεῖσα ἐξουσία, ἄν αὐτή ἐξασκεῖται ἐπιβλαβῶς γιά τό δημόσιο συμφέρον. Ἀκόμη οἱ πολιτικοί εἶναι γνήσια τέκνα τῆς κοινωνίας πού τούς ἐκτρέφει, κυριολεκτικά «ὀστᾶ ἐκ τῶν ὀστέων καί σάρξ ἐκ τῆς σαρκός της» καί ὀργανικά μέλη τοῦ σώματός της καί γενικῶς ἐκφράζουν, πολιτεύονται καί χειρίζονται τήν

ἐκχωρηθεῖσα ἐξουσία σύμφωνα μέ τό γενικώτερα ἐπικρατοῦν πνεῦμα καί νοοτροποία τῆς κοινωνίας.

Τό γενικῶς ἐπικρατοῦν πνεῦμα μιᾶς κοινωνίας, αὐτό πού ὀνομάζει ὁ Μάξ Βέμπερ, νομολογική γνώση μιᾶς κοινωνίας (πού καθορίζει στά ἐπιμέρους ἄτομα τί εἶναι καλό καί τί κακό, τί εἶναι ἐπιτρεπτό καί τί ἀνεπίτρεπτο, τί εἶναι νόμιμο καί τί ἀθέμιτο) τό διαμορφώνει ἡ κοινωνία στό σύνολό της καί σχετικῶς μικρότερη συμμετοχή ἔχουν στή διαμόρφωσή του οἱ ἐκλεγμένοι πολιτικοί (βεβαίως σημαντική εἶναι καί ἡ συμβολή τῶν Μ.Μ.Ε., ἀλλά καί αὐτά, καθορίζουν βεβαίως, ἀλλά καί καθορίζονται ἀπό τήν κοινή γνώμη τῆς κοινωνίας). Βεβαίως, ἔχει λεχθεῖ ἀπό τόν Ἰσοκράτη ὅτι τό ἦθος τῶν ἀρχόντων διαμορφώνει τό ἦθος τῶν ἀρχομένων, ἀλλά σέ μία δημοκρατική καί ἀνοικτή κοινωνία ἰσχύει ἐξίσου καί τό ἀντίστροφο, ὅτι τό ἦθος τῶν ἀρχομένων διαμορφώνει τό ἦθος τῶν ἀρχόντων. Στήν οὐσία πρόκειται γιά δυναμική ἀλληλεπίδραση καί ἀλληλεπενέργεια. Μάλιστα, τολμῶ νά πῶ ὅτι περισσότερο εὐθυγραμμίζονται οἱ πολιτικοί πρός τό γενικώτερο πνεῦμα τοῦ λαοῦ, παρά ὅτι ὁ λαός εὐθυγραμμίζεται πρός τό γενικώτερο πνεῦμα τῶν πολιτικῶν. Τοὐλάχιστον τοῦτο ἰσχυρίζεται ὁ Γύλιππος, ὁ Λακεδαιμόνιος στρατηγός, στό λόγο του μετά τήν συντριπτική ἧττα τῶν Ἀθηναίων στή Σικελία καί τήν ἄνευ ὅρων παράδοσή τους στούς Συρακουσίους, ἀντικρούοντας τήν ἐπιχειρηματολογία τοῦ Συρακοσίου Νικολάου ὅτι πρέπει νά δείξουν φιλανθρωπία στούς Ἀθηναίους, ἐπειδή παρεσύρθησαν ἀπό τόν Ἀλκιβιάδη· "Ἀλλ' εὑρήσομεν τούς συμβούλους κατά τό πλεῖστον στοχαζομένους τῆς τῶν ἀκουόντων βουλήσεως, ὥσθ' ὁ χειροτονῶν τῷ ῥήτορι λόγον οἰκεῖον ὑποβάλλει τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως. Οὐ γάρ ὁ λέγων κύριος τοῦ πλήθους, ἀλλ' ὁ δῆμος ἐθίζει τόν ῥήτορα τά βέλτιστα λέγειν χρηστά βουλευόμενος". (Διοδώρου Σικελιώτου, Βιβλιοθήκη Ἱστορική, Βίβλος Τρισκεδαικάτη 31, 2-3, ἐκδ. Κάκτος, τόμος ἕνατος, Ἀθήνα 1992, σελ. 100). Μετάφραση (φιλολογικῆς ὁμάδας τοῦ Κάκτου)· «Διαπιστώνουμε, ὅμως, ὅτι τίς περισσότερες φορές οἱ εἰσηγητές ἐκφράζουν τή θέληση τῶν ἀκροατῶν, ἔτσι ὥστε ὁ ψηφοφόρος νά ὑποβάλλει στόν ρήτορα τά λόγια πού ταιριάζουν μέ τίς δικές του ἐπιθυμίες. Διότι ὁ ὁμιλητής δέν εἶναι κύριος τοῦ πλήθους, ἀλλά ὁ λαός συνηθίζει τόν ρήτορα νά προτείνει τό καλύτερο, μέ τό νά υἱοθετεῖ τά σωστά». Ἀπαραίτητη λοπόν προϋπόθεση γιά νά προτείνει καί νά λέγει τά βέλτιστα ὁ ρήτωρ εἶναι ὁ λαός νά βουλεύεται (=νά σκέπτεται) χρηστά, διότι ὁ λαός κατευθύνει τόν ρήτορα καί ὄχι τό ἀντίθετο. Σημειωτέον ὅτι ὁ ρήτωρ εἶναι ὁ πολιτικός ἡγέτης στήν πολιτική ὁρολογία τῆς ἀρχαιότητος. Ἀκόμη καί στήν ἔσω φιλοσοφία κυριαρχεῖ ἡ ἀντίληψη ὅτι ὁ Θεός ἐγκαθιστᾶ ἄρχοντες ἀναλόγως τοῦ ποιοῦ τῶν πολιτῶν. Ἄν οἱ πολῖτες εἶναι χρηστοί ἔχουν χρηστούς ἄρχοντες, ἄν οἱ πολῖτες εἶναι φαῦλοι ἔχουν φαύλους ἄρχοντες. Ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης λέγει ὅτι οἱ «ἄξιοι ἄρχοντες προωθοῦνται στίς πόλεις πού τούς ἀξίζουν, ἐνῶ οἱ ἀνάξιοι, μέ παραχώρηση, ἤ ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ, προχειρίζονται στούς ἀνάξιους πολίτες. Καί συμπεραίνει· Γι' αὐτό, ἄν δεῖς κάποιον ἀνάξιο καί πονηρό ἄρχοντα ἤ ἐπίσκοπο, μή ἀπορήσεις καί μή συκοφαντεῖς τό Θεό ἀλλά μᾶλλον πίστευε, ὅτι παραδοθήκαμε σέ τέτοιους τυράννους, πού καί ἡ κακία τους δέν εἶναι ἀνάλογη μέ τό κακό πού μᾶς

ἀξίζει. (Ν.Θ. Μπουγάτσου, Ἡ πολιτική ζωή καί σκέψη τῶν Ἑλλήνων πατέρων, ἐκδ. Μήνυμα, Ἀθήνα 1986, σελ. 51).

Ὥστε ὁ Θεός προωθεῖ ἄρχοντες, ἀνάλογα μέ τήν ποιότητα τῶν πολιτῶν. Στούς καλούς πολίτες προωθεῖ καλούς ἄρχοντες καί στούς κακούς παραχωρεῖ (ἀνέχεται) κακούς ἄρχοντες». Προσέτι καί ὁ ἅγιος Νικόλαος ὁ Καβάσιλας διατυπώνει τήν γνώμη ὅτι “δίδωσιν (ἐνν. ὁ Θεός) ἄρχοντα τοῖς πονηροῖς κατά τάς καρδίας αὐτῶν”. Μετάφραση (Παναγιώτη Νέλλα)· «δίνει ὁ Θεός στούς πονηρούς ἄρχοντα σύμφωνα μέ τήν ἐπιθυμία τους». (Νικολάου Καβάσιλα, Θεομήτωρ, Λόγος εἰς τόν Εὐαγγελισμόν 9, κείμενο-εἰσαγωγή-μετάφραση-σχόλια Παναγιώτης Νέλλας, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθῆναι 1974, σελ. 156). Ἀκόμη ὁ Μέγας Βασίλειος ἀποφαίνεται ὅτι “πολλάκις ἡ ἀκρισία δήμου τόν χείριστον εἰς ἀρχήν προεστήσατο”. (Μ. Βασιλείου, Εἰς Ἑξαήμερον, Ὁμιλία 8, Ρ.Ὗ. 29, 173 Α). Ἡ ἔλλειψη λοιπόν κρίσεως, ἡ ἀπερισκεψία τοῦ δήμου πολλές φορές τόν χειρότερο ἀνέδειξε στήν ἐξουσία. Γι᾽ αὐτήν τήν ἀκρισίαν ποῖος ἄλλος εὐθύνεται, ἐάν ὄχι ὁ φορέας της, δηλαδή ὁ δῆμος;

Ὅπως πολύ ὀρθά γράφει ὁ Γ. Ζαρίφης στήν «Χριστιανική» τῆς 11ης Νοεμβρίου 2010 «ὁ λαός μας ἔμαθε νά ζεῖ εὔκολα. Ἤσσων προσπάθεια ὡς μαθητής καί φοιτητής, δουλειά στό Δημόσιο, ἐπιδοτήσεις οἱ ἀγρότες, θαλασσοδάνεια οἱ μεγάλοι καί οἱ μικροί ἐπιχειρηματίες» καί ὁ καθηγητής στό Πανεπιστήμιο τοῦ Υὰ῞ὸ Στάθης Καλύβας στήν “Καθημερινή” τῆς 31ης Ὀκτωβρίου 2010· «Ἡ πρόσβαση σέ μιά ἄνετη ζωή θεωρήθηκε αὐτονόητο δικαίωμα ἄσχετο μέ τήν προσπάθεια καί τίς ἱκανότητες τοῦ καθενός καί ἐντελῶς ξεκομμένο ἀπό τήν ἱκανότητα τῆς χώρας νά καινοτομεῖ καί νά ἀνταγωνίζεται, δηλαδή νά παράγει πλοῦτο». Στό φαντασιακό τῆς μεταπολιτευτικῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας δέσποζε ἡ ἀντίληψη ὅτι ὁ καθένας μπορεῖ -καί δικαιοῦται- νά ἀπολαμβάνει τά πάντα ἄκοπα! Ἡ διαφθορά διαχέεται στήν πλατιά μᾶζα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καί δέν περιορίζεται μόνο στή πολιτική ἡγεσία. Ἡ φοροδιαφυγή καί ἡ κάθε εἴδους κλοπή -ἰδιαίτερα ἡ κλοπή τοῦ δημοσίου χρήματος- εἶναι παροιμιώδεις στόν ἑλληνικό λαό. Σκεφτεῖτε ὅτι στήν Κρήτη τόν 19ο αἰώνα - δέν ξέρω τώρα - ὑπῆρχε καί ἐτιμᾶτο ἡ «Παναγία ἡ Κλεφτρίνα» κατά τό «Παναγία ἡ Γοργοϋπήκοος», «Παναγία ἡ Γλυκοφιλοῦσα» κλπ. (Φυσικά ὑπάρχουν καί οἱ ἐξαιρέσεις· οἱ σκληρά ἐργαζόμενοι, οἱ ἔντιμοι, οἱ ἀδιάφθοροι καί οἱ συνεπεῖς στίς φορολογικές τους ὑποχρεώσεις -μόνο πού εἶναι μία θλιβερή ἤ ἐλπιδοφόρα, ὅπως τό πάρει κανείς, ἐξαίρεση πού δέν ἀναιρεῖ τόν γενικό κανόνα).

Ὁ Θ. Παντούλας ὁμιλεῖ -πολύ εὔστοχα - γιά ἔλλειμμα πολιτῶν καί ὄχι μόνο γιά ἔλλειμμα πολιτικῶν στή σύγχρονη Ἑλληνική κοινωνία. Ὁ Ἑλληνικός λαός πρέπει μόνος του νά λύσει τά προβλήματα πού ἀσφυκτικά τόν περιβάλλουν καί ὄχι νά περιμένει ἀπό ἄλλους νά τοῦ τά λύσουν, ἰδιαίτερα ἀπό τούς φθαρμένους πολιτικούς τῶν τωρινῶν πολιτικῶν κομμάτων. Βεβαίως στίς τελευταῖες Δημοτικές καί Νομαρχιακές πολιτικές σημειώθηκε τεράστια ἀποχή πού ἐκφράζει τή δυσαρέσκεια τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν πρός τό κρατοῦν πολιτικό σύστημα. Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι ἡ

κοινωνική δυναμική θά κυοφορήσει ἕνα καινούργιο κόμμα, ἤ ἕνα καινούργιο πολιτικό σχηματισμό-κίνημα, πού θά ἐκφράζει γνήσια τόν ᾽Ελληνικό λαό. Κάθε λύση τοῦ ᾽Ελληνικοῦ προβλήματος πρέπει νά προέρχεται ἀπό τά κάτω. ᾽Η ἐν πάσῃ περιπτώσει σέ ἐναρμόνιση τοῦ λαοῦ καί τῶν ἡγετῶν του. Οὐδέποτε πρέπει νά λησμονοῦμε ὅτι κάθε κοινωνία στό σύνολό της εἶναι ὑπεύθυνη γιά ὅ,τι τῆς συμβαίνει - εἴτε πρός τό καλύτερο εἴτε πρός τό χειρότερο...

(Πηγή: «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ», 29/12/2010)

(Πηγή: "Χριστισνική" 29/12/2010)